

V
B J
C

2

Oyczyznę kochaiąca, Prawa czcząca, Krolowi życzliwa,

WIERNA RADA,

Co zwięźle, w Radzie Senatu mowiła,

teraz obszerniey, dla wiadomości wszystkich Trzech Stanow, opisuie, dokłada, y wydaie Roku 1763.

§. I.

Jasno już iest opisany Interes Praw Rzeczy-Pospolitey do Xięstw Kurlandyi y Semigalij: nad temiż *Supræmum Dominium* Nayiaśnieyszego Krola, wraz y całey Rzeczypospolitey, wszystkim iest wiadome, y przez tylu Godnych Autorow czysto wyexplikowano, iakową mocą Nayiaśnieyszy Krolewic Karol bydź powinien Xiążęciem Kurlandzkim, Prawo Iego do tych Xięstw, iak iest ważne,

y iak

y iak mocne ſą przyczyny, nie podpadaiące żadney kweſtyi, gruntowność Poſſeſsyi Iego utwierdzaiące.

1. Roku 1561. Gothard Ketler poddał Kurlandyą y Semigallią navpierwey Zygmuntowi Auguſtowi na ten czas Xiążęciu Wielkiemu Litewſkiemu, z tym obwarowaniem! że choć ſię onemuż poddał w hołdownictwo, iednak lenność dla ſiebie y Sukceſſorow ſwoich ubeſpieczył.

2. Roku 1569. Tenże ſam Gothard Ketler już iako Xiąże Kurlandzki, przyłączył ſię wraz z ſwemi Xięſtwami do Kroleſtwa Polſkiego z tak mocnemi obowiązkami, iż te chciał mieć nierozdzielne nigdy *à Corpore Reipublicæ*, iakoż ſię poniżył *per Pactum ſubjectionis* Krolom Polſkim.

3. Już drugi wiek ſzczęśliwie ciągnie ſię, iak znamienita ta Prowincya ſpokoynie y wiernie *ſub Dominio* Krolow Polſkich, y Rzeczypoſpolitey znayduie ſię: od tegoż 1569. Roku podług opiſaney formy Rządu, ſwoie Homagia, Xiążęta Kurlandzcy oſobiście czynili Nayiaśnieyſzemu Krolowi y całey Rzeczypoſpolitey. Przy dogorywaiącym zaś wieku ſwoim, oſtatni *de Domo Ketleroviana* Xiąże Kurlandzki znalazł u Rzeczypoſpolitey tyle powolności, że go, Konſtytucyą Roku 1726. uwolniono od oſtrego obowiązku w oſobiſtym wypełnieniu *debiti Homagij*, tak Nayiaśnieyſzemu Krolowi, iako y Rzeczypoſpolitey: Przezorna na ten czas w uſtawach ſwoich Rzeczpoſpolita, zagradzaiąc przyſzłym podobnym przeſtępſtwom; tąż Konſtytucyą, ſurowe opiſała Prawo; że, uwolnienie Xiążęcia Ketlera, ná daley, na wzor bydź niepowinno naſtępuiącym Xiążętom, y tym przykładem, aby ſię drudzy niezaſſaniali Xiążęta: iakoż y Nayjaśnieyſzy Auguſt Wtory Roku 1731. w Rewerſaliach ſwoich, temi mocnemi opiſał ſię ſłowy: *declaramus hiſce Literis Noſtris, quod actus hic, nihil receptæ conſvetudini & ſolennitati Infeudationis ex Pacto & Providentia in futurum præjudicare, nec pro exemplo reputari, poterit.*

4.

4. Nayjaśnieyſzy Auguſt Trzeci łaſkawie Panuiący, ktory oſiadłſzy Tron Polſki, zaſadził obok z ſobą ſpokoyność w Krolestwie naſzym, że wſzyſcy, miłego ſmakuiąc Pokoju, za powodem łaſk Boſkich, ktore ściągnęły ſię na świątobliwego Krola, ſprowadził tę ſzczęśliwość, że obfici ieſteśmy w wſzyſtkie bogactwa, na ſkąpość urodzajow nie narzekamy, żywności używamy, w handlach ſwoich znamy pomnożenia; á te wſzyſtkie doznane korzyści y błogoſławieństwa, ſprawiły w nas miłość y przywiązanie do ſwego Monarchy; ktoremu Rzeczpoſpolita przez wdzięczność łaſk y Darow, Roku 1736. oddała w wolny ſzafunek Xięſtwa Kurlandzkie y Semigalſkie, á raczey, po zchodzącey linij Ketlerowſkiey, wybranie nowego Xiążęcia, podług woli y upodobania ſwego, poruczyła.

5. Sciſłe przymierze Nayiaśnieyſzych Krolow Polſkich y Rzeczypoſpolitey z Monarchią Roſſyiſką, ktore od długiego wieku zadawnione, iako świadczą Sojuſze, y po kilkakroć razy ponowione Traktaty; znalazły u Nayjaśnieyſzego Krola akceptacyą w podaniu Graffa Erneſta Birona na Xięſtwo Kurlandzkie, przez inſynuacyą Náyiaśnieyſzey Anny na ten czas na Tron Roſſyiſki wſtępuiącey. Oddał miłościwie Nayiaśnieyſzy Krol te Xięſtwa, podług pozwoloney ſobie przez Prawo, mocy wſzyſtkie wypełnił kondycye ſzafunku łaſki ſwoiey, podług Konſtytucyi Roku 1736. zmocnił przez to Przyiaźń z Dworem Roſſyiſkim, dogadzaiąc żądaniu Panuiącey Monarchini: á że Graff Erneſt Biron niedogodził Prawu, przez opis obowiązku każdego Xiążęcia Feudalnego? uchylił Powagi Rzeczypoſpolitey, ktora ſię Iey przynależy od ſwoich Waſállow iako Xiążąt Kurlandzkich: ſiebie ſamego naypierwey w tym ukrzywdził, że, chociaż Xiążęta Kurlandzcy mają Nayiaśnieyſzego Krola Polſkiego *pro Supræmo Domino*, á wraz pod Rzeczypoſpolitey naywyżſzą władzą bydź ſię znaią, poſtaremuż zowią ſię, y ſą iſtotnie udzielnemi

Xiążętami, nie przez to, żeby ſię oddzielali *à Corpore Reipublicæ*, ale, że maią w ſwoim ułożonym okryśleniu ograniczoną panuiącym Iurysdykcyą, że Sądy adminiſtruią, máią ſwoie *Officia & Subſellia*, okazuią Powagę Udzielności Rządow, y wielowładności ſwoiey, w rozdaniu łaſk, ktore ſą *per Formulam Regiminis*, Jm pozwolone. A zaś Graff Erneſt Biron, ſam odważył ſię poyść w ſłużbę obcey Monarchini, y przyiął na ſiebie Urząd obowiązanego w cudzym Państwie Miniſtra, przez co poniżył Powagę *Feudi* Rzeczypoſpolitey, iako już na ten czás nominowany Xiążę Kurlandzki: pogardził oraz Przyſięgą wierności Rzeczypoſpolitey, wykonawſzy podobneż poſłuſzeńſtwo Roſsyiſkiey Potencyi, czyli ſpodziewaiąc ſię większego tamże dla ſiebie zyſku? álbo na uymę reputacyi Króleſtwu Polſkiemu: Potym wyſtępkiem iakoweyś zakały, podpadł pod Sąd Senatu Roſſyiſkiego, y poſzedł pod exekucyą tegoż Dekretu; to wſzyſtko, ośmnaſtoletniego czaſu przeciągiem, wycierpiał, y przykrym znośił więźieniem Ukrzywdził ieſzcze bardziey, á bez przebłagania, Rzeczpoſpolitą! że ſam *in Perſona* Nayjaśnieyſzemu Krolowi y Rzeczypoſpolitey nie oddał *Homagium*, oraz Jnfeudacyi nie odebrał tak, iak powinien, tylko przez Plenipotenta, przeciw wſzyſtkim wyraźnym Prawom: Na znieſienie obowiązanych długow, ſumm nie wyliczył, owſzem świeżych od Państw Roſſyiſkich, ná *Feudum* Rzeczypoſpolitey zaciągnął: Przyśięgi wierności y poſłuſzeńſtwa, od Stanow Kurlandzkich, nie odebrał, áni rządził ſam przez ſiebie w tey Prowincyi, ani adminiſtrowana była ſprawiedliwość pod Iego Jmieniem y Powagą. Y te to ſą okoliczności oddalaiące Graffa Erneſta Birona od Xięſtw Kurlandzkich, te popełnione wyſtępki żadnym ſpoſobem bronić, y utrzymywać onegoż niemogą; bo, czyliż może moc, y opiſanie Konſtytucyi, rozdzielne bydź od obligacyi przyłączoney względem wypełnienia kondycyi? bynaymniey nie: á przeto

to pokazuie ſię, że kondycye nie były wypełnione, iak Prawo kazało, oraz obowiązek Jnweſtytury, gdy przyzwoicie nie ieſt wykonany? toć, y wzięcie oneyże, w ſwoim ſkutku upada, y znośi Prawo przywłaſzczone do tegoż Xięſtwa, tak, iakby to nigdy dla nikogo nie naſtąpiło.

6. Dogodził Nayiaśnieyſzy Auguſt Trzeci ſzczęśliwie nam panuiący, we wſzyſtkim Konſtytucyi Roku 1736. y podług opiſu tegoż Prawa, zażył mocy ſobie pozwoloney w nominowaniu na też Xięſtwa Xiążęcia: iakoż y nominował Graffa Erneſta Birona po śmierci Ferdynanda Ketlera, z tym iednak oſtrzeżeniem, y mocnym z Prawa dokładem, áby wſzyſtkie kondycye do utrzymania *Feudum*, wypełnił; á te, gdy uchylone, y niewykonane przez niego? toć tymże ſamym, wyzuł ſię z Prawa Xięſtwa Kurlandzkiego; á do tego, będąc w cudzey ſłużbie, wiecznym oſądzony niewolnikiem, iako Dwor Roſſyiſki ſam go Dekretem ſwego Senatu *incapacem* ſkutku intencyi oſądził, y na wieki *inhabilem* z Potomkami ſwemi, onegoż deklarował: á ieżeli tak uczynił? oſądził iako rządowi ſwemu, y władzy ſwoiey podległego, nie iako Xiążęcia Kurlandzkiego; bo ieżeli Xięſtwo Kurlandzkie ziednoczoną wolą zgodliwym Stanow zezwoleniem, za Zygmunta Auguſta, ieſt w hołd wieczny Rzeczypoſpolitey Polſkiey podane? ieżeli tak dawną wiekow przeciągłością utrzymywane, od żadney ſąſiedzkiey Potencyi, ani w początkach, áni w przepędzonym czaſu biegu, nieſprzeciwione, nie naganne, ále, *ad Dominium* Rzeczypoſpolitey, *interruptè, legaliter, & inviolabiliter* należące? więc, iakim Prawem, iakim ſpoſobem, Dwor Roſſyiſki, miał ſądzić? miał niewolić? iako Xiążęcia Kurlandzkiego: y owſzem, ſam to dowodzi, że Graff Erneſt Biron, dla niedopełnionych kondycyi, według Praw Rzeczypoſpolitey opiſanych, nie był, y nie ieſt Xiążęciem Kurlandzkim: kiedy bez uwiadomienia Rzeczypoſpolitey, bez żądania przyzwoitego, *in ſupræmo Dominio* Rzeczypo-

ſpolitey,

y, sądu; sam osądził, sam *servum pœnæ*, *incapacem & inhabilem*, uczynił; á Tenże sam Dwor Rossyiski zawsze, y teraz przez oświadczenie pisane, y ustne Posła swoiego, Xięstwo Kurlandzkie, iako *Vasallatum* Krolestwa Polskiego, uznaie.

7 Łaskawa Monarchy Polskiego Ręka, upadaiącego nieszczęściem, chciała podzwignąć Birona, á bardziey onegoż wydźwignąć z wieczystego ukarania, y kondemnowanego całym życiem, odzyskać z więźienia, przez usilne za nimże interpozycye; ktorym że Dwor Rossyiski mocno y rzetelnie się oparł, owszem nieubliżaiąc Krolowi w niczym mocy y Prawa, Konstytucyą Roku 1736 udzielonego, skutecznie y gorąco interessował się za Nayjaśnieyszym Krolewicem Karolem, dowodząc że uwolnienie Ernesta Birona, nigdy nie nastąpi; iako Nas deklaracye Ministrow Rossyiskich uczą: á przytym, y Stany Kurlandzkie ustawicznie nalegały żądzami y prozbami swemi do Nayjaśnieyszego Krola Polskiego, o wybranie inney Osoby do Rządu, będąc przez lat ośmnaście osieroceni bez Xiążęcia y porządku w kraju swoim; tak z wielorakich y walnych przyczyn; a nadewszystko na fundamencie Konstytucyi Roku 1736. wykonał to sprawiedliwie Nayjaśnieyszy Krol, y z opisu Prawa sobie ugruntowanego, y przez te wyżey wszystkie wspomnione racye, *per incapacitatem subiecti*, na osobie Birona nie wykonane; toż samo *beneficium collationis* ściągnął ná Nayjaśnieyszego Krolewica Karola á Xiążęcia Kurlandzkiego; ktory ze wszystkiemi od Prawa, á potrzebnemi w tey okoliczności zwyczaiami, kondycye wszystkie zamykaiące się w Konstytucyi y Paktach *subjectionis*, z iak naywiększą wypełnił doskonałością.

8. Już się dało wszystkim wiedzieć, przez skrypt wydrukowany niektorych Memoryałow *ac si à Ministerio Rossico*, Ministrom Krolestwa Polskiego podanych, zawieraiących w sobie naywięcey ciemney prawdy, z sygnifikacyą

dość

dość przykrą, y obłudną rzetelności; bo choć ieſt w tych wyrażono, że Xięſtwa Kurlandyi y Semigallij, ſą *Feudum* Rzeczypoſpolitey, ále nadciągaią tę materyą, á z niey formuią argument, *iż te Xięſtwa nie ſą ſamego Tronu Polſkiego;* co jaſno tłomaczy ſię, że Nominacya Nayjaśnieyſzego Krolewica Karola á Xiążęcia Kurlandzkiego, bez innych Stanow naſtąpiła, to ieſt bez Rycerſkiego; co ſię znaczy uzurpacyą bezprawną; ktora że bezbożnie zadana, tak ſię probuie. Mamy wiadomość z Prawa o inkorporacyi tych Xięſtw, y o obieraniu nowego Xiążęcia, już od Roku 1579. opiſany tego ieſt porządek, tak *in formula Regiminis*, iako *& in Pactis ſubjectionis*, co do tąd nie wzruſzenie zachowane było, y Nayjaśnieyśi Krolowie Polſcy, tak świątobliwie formę tych Państw Rządu utrzymywali w odbieraniu należycie opiſaney Infeudacyi: dopiero *diſpenſante, ex caſu neceſſitatis Lege*, dla podeſzłego w wieku Xiążęcia oſtatniego Ketlera, y przez wdzięczność Imieniowi Iego, y przez wyprobowane dla Oyczyźny cnoty, od przytomnego *homagium*, onegoż Rzeczpoſpolita uwolniła, ile funduſz tegoż hołdu do Rzeczypoſpolitey przyſzedł od naypierwſzego Imiennika Iego, Gotharda Ketlera: toć rozważna Rzeczpoſpolita z Trzech Stanow, tyle z mocy udzieliła faworu *hoc beneficio Legis*, Roku 1726. w te ſłowa: *Ktoremu homagium diſpenſuiąc Konſtytucyą Roku* 1683. *ob reſpectum provectæ ætatis, & ſingularia erga Rempubliam merita, etiam przez Poſła ſwego, præſtare pozwalamy, hoc jednak præcauto, że to ſłużyć nie powinno ſucceſſoribus Iego.* A wyżſzá konſtytucya Roku 1683. z ktorey zrodło wypływa wylaney dla Ketlerowſkiego Domu nadgrody, toż ſamo oznacza: tedy to na potym *in ſequelam & præjudicatum trahi* niema, ále *quotiescunque contigerit* nowy Xięſtwa Kurlandzkiego Poſſeſſor? ſam Xiąże Kurlandzki *in Perſona ſua homagium* oddawać Nam y Nayjaśnieyſzym Naſzym Sukceſſorom powinien będzie. Graff Erneſt Biron nayprynl-

cypal-

cypalnieyſzego Punktu *Feudi*, nie wypełnił, gdy ſię oſobiście nie inweſtyował iako Prawo mieć chce; dobr nie wykupił, owſzem od poſtronney Potencyi zaciągnął długow *in Feudum* Rzeczypoſpol: nayſytnieyſzych poſiłkow uſkąpił z Xięſtwa Kurlandzkiego, to ieſt, *ſubſidia militaria* nie naſtąpiły, dla zawiedzionych dobr *Menſæ Ducalis*; oraz záwiodł Kurlandczykow, bo każdy Xiąże Kurlandzki Prawa y Przywileje poprzyſięga, á wzaiemnie Szlachetny ten narod, utwierdza wieczne wierności obowiązki Panu ſwemu; y owſzem ciż, Imienia Iego zrzekli ſię: wſzak w Rządach Naſzych Krolowie y Panowie naſi, pierwſzy ſtan y część naywyżſzą w Rzeczypoſpolitey oznaczaią, á tey części tak znamienitey, drugie dwie, moc zupełną w tym treſunku wyznaczyły; y te, w generalności już nie pretenduią tego, czego ſię raz zrzekły y wyzuły, oddawſzy w Ręce Jego Krolewſkiey Mości, á Jego Krolewſka Mość, świątobliwie dogadzaiąc Konſtytucyi Roku 1717. przypiſał ſię, *cum omni obſervantia novellæ Legis, ad pluralitatem votorum* na agituiącym ſię *Senatûs Conſilium* Roku 1758., y wypełnił tak kondycye tey Konſtytucyi opiſowey, iako też nic nie oddalił, co ieſt obowiązanego *in natura Feudi*; y dopiero w ten czas, pozwolonego ſobie Prawa, ſkutek, wlał ná Oſobę Nayjaśnieyſzego Krolewica Karola, y tą Doſtoynością zaſzczycić Go raczył; ktoremu cnoty, ſprawiedliwość z krwi Jagiellońſkiey, przez dzielność y męſtwa, przyzwoite, do tych Xięſtw, utorowały drogi Y Nayiaśnieyſzy Krolewic Karol á Xiąże Kurlandzki wſzyſtkich dopełnił obowiązkow Konſtytucyi Roku 1736. gdy Dobra *Menſæ Ducalis*, od ſequeſtru uwolnił y oſwobodził; Przyſięgę wierności Jego Krolewſkiey Mości y Rzeczypoſpolitey, ſam uczynił; od Stanow Kurlandzkich wiernie podobnąż przyiął y wyſłuchał; ziednoczenie tegoż Xięſtwa z Rzecząpoſpolitą, w Oſobie ſwoiey, bez wſzelkiey obcey y cudzoziemſkiey dependencyi, doſkonale ucalił; ſpokoy-

ſpokoyną Poſſeſſyą tych Pańſtw przez wſzyſtkie powinności Xiążęcia Feudalnego, *pro intereſſe* Krola *& Supræmi* Rzeczypoſpolitey *Dominij.* do tego czaſu utwierdza y utrzymuie: toć brać z tego przynależy miarę, że z gruntu *illegalis & vitioſa* Inweſtytura Graffa Erneſta Birona; bo ani go zaſzczycić może dyſpenſowanie od oſobiſtego hołdu, ktore choć naſtąpiło? ále *omiſſa Legis formalitate ac conſvetudine Jurium* Xięſtw Kurlandzkich; gdyż cokolwiek wychodzi z kluby Praw, przez trzy Stany potwierdzonych? to, takowe *actus*, iako ſą *nullitatis*? tak ſię zawſze *amoveri* zwykły, *& pro inhabilibus reputari*: Procz tego, *totum ſiſtema Formulæ Regiminis*, gdy opak tenże Graff Erneſt Biron przewrocił, y nie dotrzymał żadney kondycyi? upada tedy wcale *in ſua ſubſiſtentia* pretenſyi, ile nie uczynił żadnego kroku dla Rzeczypoſpolitey w opiſanych przez Prawo obowiązkach; przez co, cała Iego *ſuperficies* upada, gdy ma zły y ſłaby fundament, oraz dla nikczemnych ákcyi onegoż, iako też przez ſzukanie protekcyi u cudzey Potencyi; o czym ſię niżey wſpomni.

A zatym Nayjaśnieyſzy Krol Polſki wypełnił to, co mu Prawo poleciło Seymem Roku 1736. nie ubliżył ſprawiedliwości w tym, do czego Go obowiązki wſzyſtkich Stanow nakłoniły: z czego oczywiſta pokazuie ſię konwikcya ná ten árgument nikczemny: *że Xięſtwa Kurlandyi y Semigallij nie ſą Feudum ſamego Krola*: lecz miał Nayjaśnieyſzy Krol ſam, moc, przez tenże Seym, ſobie udzieloną, wybrania Xiążęcia do ſwego upodobania; przecięż wezwał Senatu Rady; ktory, iak wraz *in trinis Ordinibus* ſtanowił toż Prawo Roku 1736. tak, tegoż nie uchylaiąc, tenże Senat zawſze nieśmiertelny, iako *pars intermedia* Rzeczypoſpolitey, przyłączył ſwoie zdanie; że iako wakuiące, po Xiążęciu Ketlerze, Xięſtwa Kurlandzkie, przez wyżey allegowane Prawa, y racye, ſą w konferowaniu, ſzczegulnie od mocy y władzy, ſamego tylko Tro-

nu: Iakie zaś tym dołożeniem ſię przyniosł nieskończone dla Oyczyzny pożytki? wſzyſtkim kochaiącym Ieyże Prawa Synom, widocznie ſą znaiome: á nadewſzyſtko że zamienił Godnego Jagiellońſkiey Krwi Potomka, za niè ſpoſobnego do tey Xiążęcey Dostoyności; iako dyſtyngwowany wiekiem y doſkonałością, á w tey okoliczności pełen wiadomości Senator JMć Pan Wojewoda Mińſki, Ziemianin y Patryota Jnflantſki, *Statum* Kurlandyi umiejący, mowił, *& praecipue* w tym punkcie, o Ritterbancku Kurlandzkim, iako nas uczą *Acta* tych Xięſtw, y liczne hiſtorye. Przyznać tedy należy, że Nayjaśnieyſzy Krolewic Karol á Xiąże Kurlandzki, odebrał z wyrokow Naywyżſego, przez Namieſtniczą Krola y Oyca ſwego rękę, to co Prawo Roku 1736. mieć chciało, co przeliczny życzył Senat, y czego, całey Oyczyzny wyciągały chęci, przez rozliczne Woiewodztw Jnſtrukcye, dziękuiąc Nayjaśnieyſzemu Krolowi, że nie ubliżył ſprawiedliwości dla Prawa, y dla nayukochańſzego Syna ſwego, potwierdziła toż ſamo kilkokrotnym wdzięczności wyrażeniem Wierna Rada Jego Krolewſkiey Mći, ktora, gdy *ex pluralitate votorum* zebrana; toć muśi bydź Oyczyźnie ſwoiey życzliwa, á przez to w zdaniach ſwoich wiernych, árcy doyzrała, gdy wielbić y głośić publicznie nie przeſtaie: że Jego Krolewſka Mość dopełnił woli Trzech Stanow Konſtytucyą Roku 1736., y tyle przymnożył dla Oyczyzny zyſkow; zá co, wſzyſcy *in toto Corpore* Rzeczypoſpolitey, pragną y czekaią wraz *cum dignissimo Equeſtri Ordine*, uczynić *publicum & immortalem*, ſwemu Monarſze *Plauſum*.

§. 2.

1. PO dowiedzioney tedy oczywiſtey prawdzie, y zupełney mocy Konſtytucyi Roku 1736. ktorey Nayiaśnieyſzy Krol użył konferowawſzy Nayjaśnieyſzemu Krolewicowi

wicowi

wicowi te Xięſtwa, ieſzcze ſię dowodzi, procz dawniey-ſzych Senatu Rad, oſtatnie *Senatûs Reſultatum* Roku 1763. *cum quanta pluralitate* to ſtanęło, y *cum quanto plauſu* dla Oyczyzny; bo wſzyſcy *bene ſentientes*, z wielką liczbą *unanimi voto ac ſenſu*, explikowali *illegalitatē* Jnweſtytury Graffa Erneſta Birona, y tych wybrane zdania iaśnie dowodzą, nie tylko z ſamey mocy Konſtytucyi Roku 1736., ále, y z przykładow, Feudalnych powinności. Nie ieſt to ſamego tylko Authora dyſkurſu tego dowcip, ále zebrane Godnego Senatu myśli, dla więkſzey konwikcyi, iż Graff Erneſt Biron nie był ſpoſobnym, y teraz nie ieſt, do rządzenia Xięſtw Kurlandyi y Semigallij.

2. Wſkrzeſzony *ex morte civili*, z dwudzieſtoletniego ‘ wygnania, bez nadgłoſzenia ſię *ſupræmo Domino & Dominio* Rzeczypoſpolitey, uśiłuie teraz gwałtownie przy- ‘ właſzczyć ſobie Xięſtwa Kurlandzkie y Semigalſkie, kto- ‘ Xiąże re nigdy w Iego nie były Poſſeſſyi, y bydź nie mogły; ‘ JMć bo według uniwerſalnego Prawa: *non expletis conditionibus Poſſeſſor non dicitur poſſidere, & ideo non competit ei reſtitutio, ſi deijcitur de illa Poſſeſſione*, ile obowiązek taki ‘ na niego był włożony *Diplomate* Jnweſtytury Roku 1730. ‘ *ut permaneat in omni fidelitate, & ſubjectione, erga ſuam Majeſtatem & Sereniſſimam Rempublicam*: czemu ſprzeciwił ſię, gdy objął Cudzoziemſkiego Dworu ſłużbę Miniſtra; tam zgrzeſzył, zaſłużył na śmierć wieczną, ta potym ‘ była łaſkawością Nayjaśnieyſzey Anny przemieniona ‘ w doczeſną: iednakże *axioma Iuris* tak nas uczy: *non tantum naturali, ſed etiam civili morte finitur mandatum, & Privilegium extingvitur.* ‘

Biſkup Krakowſki

3. Wſzak ſkazanym kryminaliſtom na śmierć, lub na wieczne więzienie, zoſtawiona ieſt moc u Monarchow, pokazać tym wyſtępcom iakową łaſkawość; ále odſądzonego wraz z Potomkami od czci, od dobrey wiary y od wierności, ktorey nie dotrzymał! można takiego uwol-

nić od śmiertelney kary, lub wiecznych więzow; lecz go przywrocić do honorow y do reputacyi tey, ktorą dawniey był zaszczycony? byłaby to gwałtowna impozycya dla wszystkich zacnych, ktorzyby mieli z nim społeczeństwo: bo kto raz iest *servus pœnæ*, tenże staie się przez to wiecznie *incapax honorum*; y chociaż podług Prawa y zwyczaiu publicznego, mogą iednowładni Monarchowie wrocić takowego *in solidum* nie tylko co do wolności, y owszem przez moc, y absolutną swoię władzę, wolno im przywrocić Go w kraju swoim do czci, dobr, y honorow wszelkich; lecz pretendować niemożna, áżeby w cudzym Państwie, podobnych używał zaszczytow, y áby po tak grubym zelżeniu, do Godności Xiążęcey był przywrocony, opuściwszy wszystkie inne ceremonie do dostąpenia dawney Reputacyi y Powagi; á dopieroż pozwolić? áby przez siłę y moc cudzey Potencyi, sam wdzierał się, y wymagać miał sobie straconego raz na zawsze honoru.

4. ‘ Ze Jnfeudacyi Graff Ernest Biron nie czynił tak, iak ‚wyciąga powinność *Feudi*, probuie się: mamy opisowy ‘ tey początek z Rzeszy Niemieckiey, na wzor dawniey-
Xiążę JMć Wda Poznański. ‘ szych Praw *Vasallatûs*, ktore bez żadnych *aliundè* Danin, ‘ ná trzech tych Kardynalnych zawieszono kondycyach: ‘ wyznanie hołdu, ustawiczna y nieodmowna służba woy- ‘ ny, y dotrzymanie wzaiemne od Pana hołdownikom; ‘ á z tąd w przestępstwie kondycyi, lub przeniewierzeniu ‘ się w spolnych obowiązkach iedna strona drugiey, ktore ‘ *Iura Vasallatûs* między sobą zamykaiąc, to w Rok, lub ‘ w latach trzech ponawiały sobie, gdy zaś te się odmieni- ‘ ły *in Feuda Hæreditaria*, tak zaraz odmieniony y nowo ‘ wyznaczony Hołd, tym sposobem: *Homagium in Homi-* ‘ *nio:* zarzuciwszy dawne zá pierwszych czasow uczynki, ‘ ktore przypadkową expedyowały się ceremonią, á zaś na ‘ daley ustanowiona formalność, áżeby rowná wzaiemność ‘ Pana, między Wazallem, wiązała dotrzymaniem obowią- ‘ zanych kondycyi.

Wspiera

5. Wspiera się powszechnym w całey Europie zdaniem ' toż Prawo *de Feudis*, wyciągaiące osobistego *Hominium*, ' ktory pierwszy na siebie y swych Potomkow odbierał *Feudum*: Mamy obszerne Rzeczypospolitey ustawy, ktore ' z opisow swoich, ustanawiaią Rząd w Kurlandyi, á ten, ' od początku Inkorporacyi, áni był przez kogo áni bydź ' może przeformowany, dopieroż dysputowany, lecz dla ' iasnego wszystkim wynurzenia, to się ieszcze dokłada, ' że między daiącym y odbieraiącym, ta ma bydź istotnie ' należyta proporcya: iż nie tylko daiący, ma mieć moc ' dania, ále y odbieraiący sposobność odebrania rzeczy ' ofiarowaney sobie, tak dalece, że ta moc daiącego nie może skutkować, gdy trafia ná Osobę z siebie do przyięcia ' daru niesposobną; na tym bowiem fundamencie, iako się ' wszelkie, w każdych Państwach trafiaiące, zasadzaią ułożenia, tak w szczegulności, oddanie Rządow Kurlandyi ' po ostatnim Ferdynandzie, oczywiście zawiera w sobie, z ' iedney strony moc oddania, z drugiey strony sposobność ' odebrania Rządow namienionego Xięstwa.

J. W. Wda Kaliski.

6. Co do pierwszey części tego Dzieła, zostawiła Rzeczpospolita konstytucyą Roku 1736. moc Nayiaśnieyszemu ' Krolowi inwestyowania nowego Xiążęcia: Poiąć zaś nie ' można, iakim bespieczeństwem to Prawo, ktore Trzy ' Stany przepisały, ná Senatorskiey Radzie naganne bydź ' mogło? bo do tey tylko ściśle wykonanie Prawa, nie ' poprawianie onegoż, należy: Rzeczpospolita absolutna ' Pani, iedynym posłuszeństwem Ustawy swoie zaszczycać ' nakazała; á moc tego Prawa, że skutku swego, przez Graffa ' Birona nie wzięła? poznać można, że sytuacya Iego, do ' odebrania Rządu Kurlandyi, nigdy Go sposobnym mieć ' nie mogła; bo czyliż człowiek, pierwszemu Panu swemu ' wiernością y posłuszeństwem ściśłym obowiązany, może ' prawdziwą wierność zachować y drugiemu? y między ' naypryncypalnieyszemi racyami niesposobności Iego, ta '

ieft

' ieſt naymocnieyſza, że oſobiście nie wypełnił Przyſięgi, ' á taż Go u nas bronić nie może władza, w ktorey zoſtawał Oſobą y ſzczęściem, udzielnieniem rządzącym, odebrawſzy mu całą potencyą umyſłu y właſney woli Iego: ' A zaś Xiążęta Kurlandzcy od nikogo, tylko od Nayjaśnieyſzych Krolow y Rzeczypoſpol: Polſkiey niedependuią, niepodpadaią żadney Potencyi uciśnieniu, iako tenże Graff Biron, będąc obwinionym o wyſtępki *Status*, w *Miniſterium* Roſſyiſkim ſądzonym, od wszelkiey dyſtynkcyi odſtrychnionym, y ſkaranym wiecznym z Familią ſwoią wygnaniem: Y czyż może bydź w oczach całego świata więkſza, do objęcia udzielney Prowincyi, Xiążęcych Rządow, nieſpoſobność? bo, naylepſze mającemu Prawo, śmierć, choć cywilna, niſzczy, y z gruntu pſuie wſzyſtkie doczeſne zaſzczyty; y taż ſama śmierć zaſtała Go w niewypełnieniu iſtotnym obowiązkow, ktorych wykonanie, zbliżać Go dopiero miało do przeznaczenia ſwego: á przeto każdy przyznać powinien, z wſzyſtkich miar nieſpoſobność Graffa Erneſta Birona do Rządow Xięſtw Kurlandzkich, ile do tego, wſzyſcy Praw tłomacze, przypiſuią ſię, y wyznaią: że poprzedzająca iakowy kontrakt kondycya, czyni nie ważny kontrakt y Tranzakcyą, gdy pierwey ſkutkiem nie będzie taż ſama kondycya w wſzyſtkich obowiązkach, wykonana.

7. ' Nie należy opuścić, do tey materyi, pracowitego wynaleźienia *de Feudis*, podług przyświadczenia Auktorow: Grotij, Hornij, y innych: *Feudum, & Beneficium ex benevolentia datum proprietate Domino retentâ, uſufructu tranſlato in ſuſcipientem, ejusq; Hæredes ex pacto.* Item, *Ius utendi fruendi aliena re immobili vel incorporali, quæ immobili comparatur ex benevolentia Domini, ſub conditione fidei & obſequij conceſſum.* Daley mowią: *Si quid faciat Vaſallus non faciendum, aut non faciat faciendum, quod utrumque æſtimatur ex conditione fidei à Vaſallo præſtandæ Domino.*

J. W. Wda Łęczycki

Feudum

Feudum amittit. Daley piſzą: *Per non adimpletionem pacti ex parte Vaſalli erga Supræmum Dominum, quod ex conventione in Inveſtitura adjectum fuerit, Feudo privatur Vaſallus.* Przydaią ieſzcze: *ſi non ſerventur pactiones Feudo inſtituendo adjectæ, quamvis ſupervacaneæ, privatur Vaſallus Feudo.* Procz przyczyny, w powſzechnosci, niedotrzymania kondycyi, zawartych, ktora *ex ipſo nexu feudali* wypływa, ſą y inne, przez ktore *Vaſallus* podpada utracie Prawa feudalnego, iako to. 1*mo Culpa feloniæ*, podnoſząc rękę, lub iakim ſpoſobem ſzkodząc przez ſię, czyli przez podeſłaną oſobę *Supræmo Domino.* Zaſtanowić ſię tu nad tym potrzeba punktem! bo Graff Erneſt Biron nie mogł zgrzeſzyć *crimine feloniæ*, ile nigdy nie był Xiążęciem Kurlandzkim, niedopełniwſzy żadney kondycyi y obowiązkow ściągaiących ſię do Xiążęcey powinności; ale gdyby nawet y był Xiążęciem aktualnym, iak Iego adherenci utrzymuią? to ciż ſami w imaginacyach ſwoich, tymże ſamym, konwinkować ſię powinni, że wcale odpada od Xięſtwa Kurlandzkiego *per culpam Feloniæ*, podnoſząc rękę buntowniczą przeciw ſwemu Prawodawcy, y ſam przez ſiebie! y przez ſubordynowane oſoby, 2*do. Per maximam & mediam capitis diminutionem.* Przez pierwſzą rozumie ſię: kiedy *Vaſallus* przez winę utraca wolność, Tenże własność y ſławę; Przez drugą: kiedy zoſtawiony przy J.W. wolności utraca własność y ſławę, 3*tio.* Kiedy *Vaſallus* Wda niewykroczywſzy przeciw własnemu Panu y Monarſze, Łęczycki. dał iednak przyczynę urazy ſąſiedzkiey władzy, na ktorey przyiaźni należy *directo Domino Vaſalli: cum ob culpam Vaſalli, tertius irritatus nocet Domino, Vaſallum Feudo privari poſſe.*

8. Już tedy z przełożonego natury Prawa feudalnego y iego własności, *juxta ſiſtema Feudorum*, ktore rożni Autorowie obſzernie opiſać ſtarali ſię, y iakie do tąd po rożnych kraiach widziemy; brać potrzeba proporcyą do

Xięſtwa

' Xięſtwa Kurlandzkiego, ktore pod tytułem *Feudi* Rzeczy-
' poſpolitey trzymane y rządzone od Xiążąt, *Vaſallitiô*
' *obſtrictis*, bywało: można zatym konkludować, że Kon-
' ſtytucya Roku 1736 dopiero ná Oſobie Nayjaśnieyſze-
' go Krolewica JMći Karola Xiążęcia Kurlandzkiego, ſwoy
' ſkutek wzięła; ktory przez dopełnienie kondycyi, wſzyſt-
' kie Prawa, y Oyczyſte, y uniwerſalne, *adimplevit*.

9. Gdyby można wyrazić wſzyſtkich zgromadzonych Senatorow zdania? trzebaby dłużſzym daleko rozſzerzyć ſię piſaniem: atoli, oſtatnie *Senatûs Conſilium*, niżey przyłączone, iaką má liczbę podpiſanych, kochaiących Prawa ſwoie? przeczytać godzi ſię *in Reſultato*. Trudno bowiem y tego zataić, że przywiązanych, za Gráffem Bironem, trzy tylko poſzło Głoſow; mogło bydź tyleż żadnoſtronnych lub obojętnych; było y kilku nic niemowiących Senatorow przez nierychły onychże przyiazd; lecz kogo ciekawość w tym bierze? niechay ſię uda do Reſultatum Senatûs Roku 1758. znaydzie tam podpiſy milczących teraz, wyczyta niektore zdania y mowienia *favore* Nayjaśnieyſzego Krolewica Karola, á na terazniey-ſzey Senatorſkiey Radzie, w cale odmienione; czemu nie potrzeba ſię dziwować, bo mamy z doświadczenia całego świata, że w obſzernych Kroleſtwach, ziednoczonych, y iednomyślących niepodobna znaleść Patryotow: nie wſzyſcy iednakową zagrzani ſą miłością ku ſwoiey Oyczyznie, nie wſzyſcy Prawa kochają, owſzem tych iſtotę czę-ſto opacznie explikują, podług upodobania y potrzeby ſwoiey nakręcaią: wſzak zewſząd uczy nas poznanie rzeczy że trudno wynaleść rowną wſzyſtkich, dla Krolow ſwoich y Kroleſtwa miłość, y wierność, á tey gdy niemaſz? toć nikt między Obywatelami prawdziwey nie uzna jedności: te zaś rozrożnione Sentymenta, pochodzą nayczęściey z właſnych paſſyi, bądź przez prywatny Interes, bądź przez ambicyą Honorow, lub przyſtępu do Boku

Pańſkie-

Pańſkiego; ile między zazdrością y oſob nienawiścią millionowe rodzą ſię niechęci, á publiczny Interes całego Krolestwa, nayczęściey dla tego upada: ále ta ſię omija moralizacya, przyłącza ſię bardziey do mocy każdego *Senatûs Conſilij*, że ważność tego, pochodzi od Konſtytucyi Roku 1717. *ex pluralitate votorum.*

10 Teraz zaś mała uczyni ſię remonſtracya nad parcyalnością zá Graffem Bironem, y że wſzyſtkie iego obrony y pośiłki, zaſadzaią ſię ſzczegulnie ná wybornych ſłow uporze, żadnego nie maiących z Prawa fundamentu.

Pokazuie ſię dowodnie, kiedy taż ſama parcyalność ná *Senatûs Conſilium* w Roku 1758. przeciwiaiąc ſię Głoſow liczności, nic nie miała więcey *pro objecto*, iako nie możność decyzyi bez przywołania Stanu trzeciego; nie utrzymywała ná ten czas *validitatem* Praw, *ſoliditatem Diplomatis* Graffa Birona, *ac ſi legitimè* inweſtyowanego, nie uymowała Rzeczypoſpolitey Władzy y mocy infeudować nowego Xiążęcia; y owſzem, kiedy tę czynność, do Seymu odwłaczała, ſama przez to, nieważność Praw Graffa Birona, przeſtępſtwa niewypełnionych kondycyi, dowodziła: Na teraznieyſzey zaś Senatu Radzie, wcale wyrażeniem ſwoim pierwſzym, ſprzeciwiaiącym ſię zdaniem konkludowała, y w dwoch decyzyach takowych, iednę drugą zbijaiących, iedney od drugiey, daleki cel mających, nawet ſpor niezgodliwy w właſnych ich myślach czyniących: ktoż może uznać z miłości ku Oyczyznie z zachowania Praw, tę wierną Radę pochodzącą; bo odkładać *ad reſolutionem* Trzech Stanow, Stan teraznieyſzy Xięſtwa Kurlandzkiego, ieſt to oczywiście uznawać, że Graff Biron, nie był y nie ieſt, za pozwoleniem Rzeczypoſpolitey, należycie, ſprawiedliwie, y prawnie inweſtyowany Xiążę; Uznawać zaś, że Graff Biron prawnie y ſprawiedliwie według kondycyi opiſanych powinien ſię utrzymać przy Xięſtwie Kurladzkim; á ná coż chcieć Seymu, na co nowe

C Prawa

Prawa ſtanowić, kiedy już uſtánowione, powinno czynić beſpieczeńſtwo *indubitatæ Poſſeſſionis*.

11. Takowe to rezolucye, ktore ſą na dwoiſtych zaſadzone determinacyach, maią tylko wolność mowienia, mają ſpoſobność w ſłowach kſztałtnie uſzykowanego wyboru; ále *in baſi & fundamento* nieodmiennych decyzyi zaſadzać ſię nie mogą; bo ſamo *in Anno* 1758. radzenie, á tego radzenia *in Anno* 1763. nieutrzymywanie, álbo raczey odmienność; pokazuie grunt prawdy, moc Prawa, ſtateczność w niewzruſzonych ſentymentach wielu radzących, wyiawia jaſnym uſt właſnych wyznaniem, ſłabość. niepewność w małey liczbie ſprzeciwiaiących ſię. Liczność Senatu radziła Roku 1758. áżeby ná mocy Konſtytucyi Roku 1736. z wielu przyczyn w tym piśmie już dowiedzionych Jego Krolewſka Mość, Nayjaśnieyſzemu Krolewicowi JegoMości oddał Xięſtwo Kurlandzkie; utrzymuie do tąd ſwoie zdanie *ad Annum* 1763., y utrzymywać nie przeſtanie: małość przeciwnych 1758. *ad reſolutionem Trinorum Ordinum* odſyłała? teraz *in Anno* 1763. *indubitatum Ducem* Xięſtwa Kurlandzkiego Graffa Birona utwierdza! niechay świat ſądzi, w iakich ſentymentach ſprawiedliwość, Prawda y Prawa przyzwoite czczenie odbieraią? czyli w iednoſtaynych? czyli odmiennych: ufać należy, że ſama parcyalność, iednoſtayność by wielbiła, gdyby niemiała uporu.

12. Wzmiankowane Prawo *in Vol: Leg: Tom:* 1. o używaniu Pieczęci Majeſtatyczney, ktoremu nikt ſię nie ſprzeciwia; lecz to uſtanowione y wzwyczajone było, ieſzcze *ante incorporationem* Xięſtw Kurlandzkich: daleko zaś poźniey w opiſie, tak *Formulæ Regiminis*, iako y *Pactorum Subjectionis* okryślono, áby *Diplomata* Xięſtw Kurlandzkich, Koronną y Litewſką Pieczęcią pieczętowane były; ná co rozliczne ſtanęły Konſtytucye oboſtrzaiące, áby podobnych, Xięſtw *actus, Privilegia & Diplomata*, pod takowemi Pie-

częciami wydawane były: y tak *inhærendo Legi* od początku Jnkorporacyi pierwſzego Gotharda Ketlera, aż do oſtatniego z Jmienia tegoż, też ſame Pieczęci używane były: *In Diplomate* zaś Graffa Birona, gruba dowodzi ſię omyłka, bo odmienna w nim Pieczęć, to ieſt Majeſtatyczna, á zapis *Sigillaty* Iego wcale opaczny, gdyż zapiſany: *Sigillo Regni & M.D. Lithvaniæ*, á w rzeczy takowey, ktora mieć chce ſwoią ważność, y żadnemu niema podpadać powątpiewaniu, powinna zgadzać ſię zawſze *Oblata cum Originali*, ná czym mu zbywa.

13. Naganiony Jnſtrument JchMćiom Panom Senatorom do Kurlandyi, *acſi*, że ieſt bez Pieczęci Litewſkiey, ktorey rekwirowanie było odmowione bez żadnego Prawa fundamentu, nie traci ten mocy ſwoiey, bo iuż *practicabatur* tyle razy, że wyſłani Kommiſarze daleko w większey materyi, pod iedną tylko Pieczęcią Koronną, *ſimiles exercebant actus*; o co, od tak długiego czaſu, żadney u Rzeczypoſpolitey niemaſz ſkargi, áni o to, niebyło reklamacyi. *Vide inferius ſub Tit: Collectio Actuum ad Ducatum Curlandiæ &c.*

14. Delegowany *à Statibus Curlandiæ* JMć P. Schöping miał w prawdzie Jnſtrukcyą za Graffem Bironem, ále miał znowu powtornie przyſłany ſobie do niey *Addytament, in caſu*, gdy Graff Biron nie będzie mogł bydź od wieczyſtych uwolniony więzow; áby dopraſzał ſię zá Oſobą Nayiaśnieyſzego Krolewica Karola, ktorego wſpaniałe przymioty y ludzkość, przeieżdzaiąc przez Mitawę, nakłoniły y zniewoliły ku ſobie ſerca wſzyſtkich Stanow Xięſtw Kurlandzkich: y tenże JMć Pan Schöping wſzyſtko wypełnił, o co był obowiązany, *& principaliter*, o utrzymanie Praw ſwoich. *tam in politicis, quàm & ſpiritualibus* wraz z konfeſſyą Auſzpurgſką; czemu uczynił zadoſyć Nayjaśnieyſzy Krolewic Xiążę Kurlandzki, gdy Kreował Kanclerza Kurlandzkiego, dogadzaiąc Przywilejom y Prawom Naro-

 du:

du: z kąd żywy ieſt dowod, procz wſzyſtkich dotrzymanych y wypełnionych kondycyi, że Nayjaśnieyſzy Krolewic Xiąże Kurlandzki nikogo nieuciemięża, ale *manutenendo Jura Statuum Curlandiæ*, nie ubliża łaſk z władzy ſobie powierzoney, gdy promowuie *Diſſidentes in Religione.*

15. Jeſzcze ſię dowodzi nie przebłagany wyſtępek Graffa Erneſta Birona, pogardzaiący iaſne Prawa Nayjaśnieyſzych Krolow Polſkich, á wraz y *Supræmi Dominij* Rzeczypoſpolitey, o czym ſię krotko wyżey namieniło: że ubliża y wywraca tenże wſzyſtkie uſtawy Kroleſtwa, kiedy cudzey zażywa Potencyi, ná wprowadzenie, y oſadzenie ſiebie w Xiąſtwa Kurlandzkie: Użył tey mocy *favore* Graffa Erneſta Birona Mr: Symolin y Pułkownik de Schroders przeciwko władzy Jego Krolewſkiey Mości y Rzeczypoſpolitey: Ciż Mieſzczan Mitawſkich, do uznania Graffa Birona za Xiążęcia, mocą woyſka przymuśili, y podobnąż groźbą y złym obeyściem ſię z tameczną Szlachtą, toż uczynili, y daley czynić nieprzeſtaią: Rządow uſtawicznych Prawem Panuiącemu Xiążęciu á Krolewicowi Polſkiemu gwałtem zabronili, nie uſtannie grożąc Jchmościom Panom Konſyliarzom naywyżſzym, y innym Xięſtwa Officyaliſtom, przymuſzaiąc Jch do niedotrzymania powinney wierności y do uchybienia względow ná rozkazy Jego Krolewſkiey Mości. Tenże JMć Pan Symolin grożącemi liſtami cyrkularnemi utwierdził Prawo do tych Xięſtw Graffowi Bironowi, ktore dawno iuż zgubił y utracił: zakazane *per formulam Regiminis* prywatne ſchadzki pod Jmieniem Graffa Birona, *illicitè* zgromadzał wſpolnie z JMcią P. Pułkownikiem de Schroders, wſzelkim Aktom Jurysdykcyi, *Supremi Dominij* Nayjaśnieyſzego Krola, iako też y Iego Plenipotencyaryuſzow Senatorow przeſzkadzał; y one *per inobedientiam* obywatelow *irritabat*: Tenże Graff Erneſt Biron przez Oſobę Pułkownika de Schroders w aſſyſtencyi kilku Roſſyiſkich żołnierzy, oddarł od Kościelnych y Ratuſzo-

tuſzo-

tuſzowych drzwi, Reſkrypt Jego Krolewſkiey Mości,ktory zawierał w ſobie wolą ſwoią Pańſką oświadczoną ſtanom y wſzyſtſkim mięſzkańcom Xięſtwa Kurlandzkiego: ważył ſię podnieść ręki ná Woźnego oſobę, Prawem ubeſpieczoną, y na iednego z Szlachty z nim będących do odd nia Mandatu JMći P. Plattemberkowi; y tychże przez trzydzieści godzin trzymał w więźieniu,z wſzyſtkich obrano ich pieniędzy,á na oſtatku, przez żołnierzy Roſſyiſkich zá Granicę Kurlandzką wyprowadzono z pogrożką, łamania rąk y nog, ieżeliby ſię kiedy wrocić mieli. Zrobiona ſekretna ſchadzka, ná ktorey tam *violenta manu*, przeciwko J.W. Lipſkiemu Kaſztelanowi Łęczyckiemu *quam acriori* ſtylo,w brew ſamey Powadze Nayjaśnieyſzego Krola, ile przeciw Plenipotencyaryuſzowi ſwemu, *credentialibûs* umocowanemu, ná poniżenie, á raczey lekce ważenie Imienia Senatorſkiego, zapomniawſzy w Iego Oſobie *intermediam authoritatem* Rzeczypoſpolitey, zebrana y zbuntowana *Communitas Ordinum* przymuſzona do przykrego y bezprawnego uczynienia Manifeſtu, y z rozkazu Graffa Birona, ośmielona,*ad Acta Generalia Curiæ Varſavienſis* bezbożną podawać robotę, ktorey nieprzyięto, owſzem odrzucono, ile że w mieyſcu tym, gdzie ſię Prawa ſtanowią y gdzie dla Xięſtw Kurlandzkich mocne ſą obwarowania opiſu *fidelitatis* Krolowi y Nayiaśnieyſzey Rzeczypoſpolitey.

16. Teraz bez parcyalności wſzyſtkich rozumu oświecenie maiących, y Oyczne kochaiących, pytać ſię należy: Czyliż Graff Erneſt Biron przez te allegowane przyczyny, może mieć iaką nadzieię utrzymać ſię przy tychże Xięſtwach? bo procz niedotrzymania wierności przyśięgi czyli oddalić Go nie ma ten buntowniczy wyſtępek przeciw Panu y Pani ſwoiey Rzeczypoſpolitey! ſzukanie pomocy u cudzey Potencyi, Pokoy publiczny poruſzaiąc, y

Tra-

Traktaty między Sąśiedzkiemi Potencyami w powątpliwość podawaiąc? co ieſt rzecz oczywiſta przez wkroczenie woyſka Roſſyiſkiego, *per abuſus* JMći Pana Symolina, wiolencyą y pobićie woźnego, znaczącą wyłamanie ſię od Sądow Nayjaśnieyſzego Krola, á maſz ta bydź dobra y chwalebna akcya? z prawołomſtwem, krzywoprzyſięſtwem, y z ukrzywdzeniem *Formulæ Regiminis ac Pactorum ſubjectionis:* Poczynione *per omnes artes, ſpecies & modos* umartwienia Nayjaśnieyſzemu Krolewicowi á Xiążęćiu Kurlandzkiemu, z całą Europą zpokrewnionemu, czyliż mogą mieć u kogo ápprobacyą? y czyliż taka od Graffa Birona należała ſię wdzięczność tey Nayjaśniey: Krwi, ktora Go dawniey, bez wſzelkiego wymiaru zaſſug y wartości nominowała y wynieść uſiłowała do Xiążęcey Godności, á bardziey ieſzcze ſtarała ſię *ſemimortuū* wſkrzeſić y do wſzelkich przywrocić Prerogatyw? niepoſſuſzeńſtwo w rozrządzeniu od Jego Krolewſkiey Mośći w Prowincyi Kurlandzkiey, *ambitione*, czyli *ſpe & fide* cudzey Potencyi, y rozruch między Obywatelami przeciw Panu y Krolowi ſwemu Oſobą y fakcyą Graffa Birona wſzczęty, z umnieyſzeniem Powagi y władzy *Supremi Dominij?* czyliż te wſzyſtkie okoliczności, inaczey nazywać ſię mogą! ſzczegulnie tylko iſtne *convulſiones Legum ac crimina Status & læſæ Majeſtatis?* na ktorych to przeſtępcow dla ukarania, obſite ſą Prawa Koronne, á w rowney oſtrości podobne opiſy w Statutach Kurlandzkich *Paragrapho* 209. (a) Tenże Statut Kurlandzki takowych ieszcze mocnieyszą dotyka ſurowością *Paragrapho* 214. (b) Toć tedy wszyscy

wierzyć

(a) Rei læſæ Majeſtatis rebelles proditores: famâ vitâ & bonis priventur & gladio feriantur: *Stat: & Leg: Curland:*

(b) Raptores, invaſores rerum ſuarum propriarum, earum dominium perdant, alienarum autem; jure quod habuerunt, priventur, & præter rem invaſam, aut raptam, æſtimatione eius rei invaſæ vel raptæ mulctentur, ſi rapinas iteraverint, ſint infames, *Ibid:*

wierzyć y konwinkować się powinni z obszerney rożnych miar wiadomości, iż Graffa Birona y z Prawa samego y z innych okoliczności Jnfeudacya, iest árcy zła, y iasna niesposobność do rządzenia Xięstwami Kurlandzkiemi; á występki iego poczynione w Kurlandyi, to iest gwałtowne wbicie się przez cudze woysko do tych Xięstw, zuchwałe y bezprawne uczynki *in Regimine usurpativo* przeciw Panu swemu, nie tylko że Go te, zupełnie od całey y niegodziwey oddalaią uzurpacyi, ále ściągaią na niego karę własnego Sądu Nayjaśnieyszego Krola JMći podług textu *in Formula Regiminis Anno* 1617., á w Konstytucyi *Anno* 1736. ingrossowanego: *Si lis inter Principem & Nobilem unum, sivè plures de Possessionibus alijsq; rebus orta fuerit, causa ea immediatè coram Regia Majestate intentabitur:* á z tąd to wynika, że ieżeli *legitimo Principi*, może *intentari* sprawa do Sądow Jego Krolewskiey Mći? daleko bardziey *à fortiori* biorąc, godzi się y należy uzurpuiącego sobie gwałtem też Xięstwa, Graffa Ernesta Birona, zapozwać *ad Iudicia Relationum propria.*

17. Ze zaś to pisanie iest przez rodowitego Polaka, Oyczystych Praw wiadomego, ktory bierze BOGA za świadda, y przed całą Rzecząpospolitą, to sobie ostrzega, że nie ma w myśli naymnieyszey woli urażenia kogo, ále co z obowiązku sumnienia pochodzi, kochaiąc Oyczyznę swoią y wdzięczny iey będąc? trudno tego nie wyrazić; Iż wszystkie przyiazni zkolligowaney z nami Potencyi Rossyiskiey, świadczone Oyczyznie swoiey, za potrzebne, zbawienne, pożyteczne y święte bydź sądzi, y zdanie Iego to iest, że cienia dawać nie trzeba przyczyn prowadzących do dyffidencyi z tym zprzymierzonym z Rzecząpospolitą Dworem; lecz po tey szczerey y z serca pochodzącey Protestacyi, to szczegulnie iasno wyraża się, że nam krzywdę czyni y szkodzi Oyczyznie Naszey, iakieyśi Gwarrancyi Praw naszych w Memoryale exageracya y wyrażenie: że

Rossya

Rossya iako Gwarrantka, niemoże dopuścić, niewiedzieć iakich odmian w fundamentalnych Prawach naszych, o ktorą tu odmianę bynaymniey nieidzie, y ktorą w czymkolwiek gdybyśmy czynili, toby w tym od BOGA iednego dependowała Rzeczpospolita *Suprema Juris sui Domina*, á nie od żadney cudzey Potencyi: gdyż ieżeli wolno Państwom Niemieckim. Hiszpańskim, Francuskim, Angielskim, Rossyiskim bez niczyiey dependencyi, Prawa swoie, iakby się im podobało, odmieniać? toć rownie y Polakom; lubo tu, iako się wyżey rzekło, questyi niemasz o Praw żadney odmianie; bo nie daliśmy dotąd żadney na świecie Potencyi tey mocy, áby w wewnętrzne nasze *sistema* wglądała. Nieurazi się nikogo, prosząc wszystkich o mocną nad tym uwagę: że co inszego iest medyacya, á daleko co inszego Gwarancya: można bydź, przez podobieństwo mowiąc, medyatorem między swemi rownemi, ále nie przez Imię Gwarranta: medycya bowiem kończy się *in bonis Officijs* a Garrancya obowięzuie się całemi utrzymować siłami to, co sobie strony przyrzekaią. Cytowany iest w Memoryale Roku 1716. że *vigore* Traktatu Nayjaśnieyszego Augusta Wtorego *cum Republica*, Rossya iest Gwarrantem Praw naszych: trzeba ten Traktat widzieć, y uważnie go czytać, nieznaydziemy tam więcey słow, tylko te: *Za wdaniem się przyiaznym Nayjaśnieyszego Piotra I. przez Jmći Pana Dołhorukiego, swego Pełnomocnego Posła, Pokoy staie się &c:* y po skonczonym Traktacie, te drugie słowa: *Na co się Medyator, to iest JMć Pan Dołhoruki Poseł, Imieniem swego Monarchy, podpisuie.* To więc oczywista Medyacya; ale niech kto pokaże Gwarrancyą, obroniciela, rękoymi, czyli podobne temu słowo? lub obowiązanie się iakie do bronienia Praw naszych? niech pokaże kto więcey nad to wyrażenie: *Wdanie przyiazne, y Medyator.* Rzeczpospolita bowiem godząca się z Krolem swoim, nie potrzebowała, áni niechciała żadney Gwarrancyi, áni niczyiey rękoymi

mi Praw ſwoich, bo to była ſprawa między Dziećmi y Oycem: toć tam nietrzeba było żadnych offiarowania śił, na utrzymanie zobopolnych konwencyi; ale dla uczynienia Honoru Wielkiemu Piotrowi, iako naywiękſzemu Augusta II. Przyiacielowi, przyięta Iego medyacya. Niech kto pokaże y gdziekolwiek, co podobnego do tyle razy głoſzoney Gwarrancyi? nigdzie nic takowego ſię nie znaydze. Gwarrantuie Potencya, Potencyi Kraju iakiego beſpieczeńſtwo, ale nie rząd wewnętrzny, bo to ieſt dawać iakąś moc wglądania w wewnętrzne kraju, czy Kroleſtwa *Regimen* niedependuiącego wcale od nikogo: co tam w Weſtfalſkich Traktatach Niemiecka Rzeſza akkordowała Francyi, nam nic do tego; u naszaś nic podobnego do tąd nie było.

18. Można z tych wſpomnionych przyczyn konkludować, że niegodziłoby ſię *Miniſterio Status* Kroleſtwa Polſkiego, z tych gwarrancyi przyimować Memoryałow: á to wyrażenie wierne ku Oyczyznie ſwoiey niech ſłuży za potrzebną przeſtrogę przeciwko tey, cale Rzeczpoſpolitą krzywdzącey expreſſyi.

19. Nie życzy dobrze Oyczyznie, kto nieżyczy z naybliżſzym y dobrym ſąśiadem, wieczney y nienaruſzoney przyiaźni, ktorą nam y Nayjaśnieyſza Monarchini Roſſyiſka zawſze wyraznie y ſzczerze deklaruie; y naſz to ieſt intereſs w tych Przyiacielſkich Dwor ten ku nam utrzymować Sentymentach; ále co w ſamey rzeczy ieſt z uſzczerbkiem Praw y wolności naſzych, y zobopolney dependencyi, tego ſię wyſtrzegać, y to oſtrzegać y odwracać; o co áni tak ſprawiedliwa Monarchini, cel Panowania ſwego na tym funduiąca áby publiczna ſzczęśliwość nienaruſzonego Pokoiu, w ściſłych obowiązkach, y niezłamaney wierze ſprzymierzonym Kroleſtwom dotrzymana była; áni nawet nikt ná świecie, o to nie powinien y nie może ſię urażać. A do Prześwietnego Senatu

D

natu Polskiego y Ministrow *Statûs*, należy! ta część, iako essencyonalna onyche Przysięgi: *avertam quidquid nocivi scivero.*

Punctum Secundum ex Resultato Senatus Consilij Anni 1763.

IN Feudo Reipublicæ, videlicet Ducatibus Curlandiæ & Semigalliæ, quos non amore peterno impellente, verùm virtute Constitutionis Anni 1736. post fata ultimi de stripe Ketleriana ducis Ferdinandi, Serenissimo Principi Regio Carolo, Filio suo, Sacra Regia Majestas, sapientis æque ac Justi Regis Partes adimplendo, contulit per solennem Investituræ actum Anno D. 1759. ac Homagium ab eodem in Persona ad formam legum præstitum recepit. Quandoquidem idem Serenissimus Princeps Carolus Curlandiæ & Semigalliæ Dux, translapsô jam pacatissimæ Possessionis quadrienniô, ad præsens à Joanne Ernesto Comite Biron, nullo Jure sese tuente, copiis militaribus exteris stipato ac munito interturbatur, Sacra Regia Majestas integra Jura solii sui, Reipublicæque, ac Serenissimi Ducis Curlandiæ & Semigalliæ tranquillam Possessionem conservare peroptans, exploratum sibi habens ea in re laudabilem Senatus zelum, votisque ejusdem ardentibus annuendo, mandat Generosis Regni & Magni Ducatus Lithvaniæ Instigatoribus, ut auctoritate Sacræ Regiæ Majestatis, ubi de Jure venerit, Eundem Joannem Ernestum Biron, ex titulo possessorum in Curlandia & Semigallia Bonorum quantocyus citari faciant: quod Ducatus Curlandiæ & Semigalliæ cum auxilio militis exteri impetere, ibidemque Nobilitatem, in partes suas trahere, ad fidem Iuramento obstrictam frangendam vi militis exteri

adi

adigere, ac ad alios temerarios contra Sacram Regiam Majestatem, Rem Publicam & Serenissimum Carolum, legitimum Ducem, actus perpetrandos illatâ violentiâ cogere, Rescriptorum Sacræ Regiæ Majestatis inaudito ausu dilacerationem causare, per quæ præmissa ac alia hujuscemodi innumera multiplicia attentata, Majestatem, & Supremum Reipublicæ Dominium lædentia, perpetrare ausus sit, & præsumpserit: Incolas quoque Eorundem Ducatuum partes ejus sequentes fidefragos, complicitatis reos, ubi de jure venerit, pro infligendis congruis pœnis vocari mandat. Siquidem vero Senatus præsentis zelus præclarè se exhibet ad tuenda jura intuitu recensiti Feudi Ducatuum Curlandiæ & Semigalliæ, Sacræ Regiæ Majestati, Reipublicæ, ac Serenissimo Duci competentia; Proinde, ne quæcunque contra eadem jura attentata, vel attentanda quidquam Reipublicæ detrimenti inferant, Senatus solenniter præcustodit.

Quamvis graviter Sacra Regia Majestas doleat, quod multis vicibus Paterna sua cura convocata comitia, tam ordinaria, quam extraordinaria irrito eventu evanuerint, nihilominus pro ea teneritudine, qua Bonum Reipublicæ, qua prosperitatem populi sui prosequitur, dignabitur Paternos suos conatus ad reparandam tot ruptorum comitiorum jacturam intendere, atque ad vota Senatus, Comitia extraordinaria ob publicas urgentes rationes in præsenti statu Reipublicæ, Sacra Regia Majestas tempore & loco, intra Regnum sibi bene visis, indicere declarat.

Magnificorum Constantini Ludovici Plater Palatini Msciflaviensis, ac Thaddæi Lipski Castellani Lanciciensis, uti suorum in negotijs publicis plenipotentiariorum in iisdem Ducatibus gesta, Sacra Regia Majestas plene approbare dignatur, injungens Eisdem, ut diutius ibidem maneant, Serenissimo Principi Carolo Duci Curlandiæ Consilijs suis adsint, integritatique Jurium Sacræ Regiæ Majestatis,

Reipublicæ, & Serenissimi Ducis invigilent, ac so optim eorundem Ducatuum cives, qui se in illibata fidelitate erga Sacram Regiam Majestatem, Rempublicam, & Serenissimum Ducem suum conspicuos reddiderunt, reddereque pergunt, Nomine Sacræ Regiæ Majestatis & Reipublicæ certos faciant, præstandæ sibi remunerationis: quod vero virtutem Eorum, ita ut merentur, præmiandam attinet, occasiones captare Sacra Regia Majestas beneficentiæ suæ esse ducet.

VLADISLAUS ŁUBINSKI Archi-Episcopus Gnesnensis, Primas Regni, & M. D. L. mp.

CAJETANUS SOŁTYK Episc. Cracoviensis Dux Seviriæ mp.

F. BIELINSKI M.W.K.

JOSEPHUS Andreas ZAŁUSKI Episcopus Kijoviensis & Czerniech: mp.

T. WESSEL S.R.T.

ADAMUS KRASINSKI Episcopus Camenecensis Podoliæ mp.

JERZY Mniszech M.N. K. Generał Wielkopol:

JAN BRANICKI K.K.H.W.K.

JOSEPHUS Dux SANGUSZKO Mareschallus Curiæ M.D.Litt:

VENCESLAUS RZEWUSKI Palat: Cracoviæ Dux Campestris Exercituum Regni mp.

ANTONIUS JABŁONOWSKI Palatinus Posnaniensis mp.

CAROLUS Dux RADZIWIŁŁ Palatinus Vilnensis

THOMAS SOŁTYK Palatinus Lanciciensis.

F. S. POTOCKI Palatinus Terrarum Kijoviæ.

ANTONIUS LUBOMIRSKI Palatinus Lublinensis.

ALEXANDER SAPIEHA Palatinus Polocensis Dux Campestris M. D. Litt:

MICHAEL RUDZINSKI Palatinus & Generalis Terrarum Ducatus Masoviæ mp.

STANISLAUS BERNARDUS GOZDZKI Palatinus Podlachiæ.

J. in Ducatu Ostrogiensi JABŁONOWSKI Palatinus Bracławiensis mp.

JO-

JOANNES AUGUSTUS HYLZEN Palatinus Minſcenſis.
PETRUS MIĄCZYNSKI Palatinus Czerniechovienſis.
JGNATIUS TWARDOWSKI Caſtellanus Poſnanienſis mp.
ADAMUS JORDAN Caſtellanus Voynicenſis. mp.
ROCHUS ZBIIEWSKI Caſtellanus Gneſnenſis mp.
MATHIAS LANCKORONSKI Caſtellanus Kijovienſis.
ADAMUS BRZOSTOWSKI Caſtellanus Polocenſis. mp.
MICHAEL in Suffczyn SUFFCZYNSKI Caſtellanus Xenenſis. mp.
ANDRZEY ABRAMOWICZ Kaſztelan Brzeſki Litewſki. mp.
FRANCISCUS CZAPSKI Caſtellanus Culmenſis mp.
JOZEF SKUMIN TYZSZKIEWICZ Kaſztelan Mściſławſki. mp.
JOANNES ANTONIUS CZARNECKI Caſtellanus Bracławienſis Staniſławienſis Capitaneus mp.
STEPHANUS KUNICKI Caſtellanus Chełmenſis mp.
ANTONIUS JA.R. ROSTWOROWSKI Caſtellanus Zakrocimenſis mp.
JOANNES NOWOSIELSKI Caſtell: Czechanovienſis mp.

Collectio actuum ad Ducatum Curlandiæ ſpectantium uno Regni Sigillo Communitorum.

1. PRoviſio Ducalis, Actum Vilnae die 28. Nov: 1561. collatum cum Originali.
   Harum teſtimonia literarum, quibus in fidem Sigillum Noſtrum præſentibus eſt ſub appenſum.
2. Pacta Subjectionis. Datum Vilnae feria ſexta poſt Feſtum S. Catharinæ Anno 1561.

Sigil-

Sigillum Nostrum præsentibus est. &c.

3. Jncorporatio Ducatus Curlandiæ & Semigalliæ cum Regno Poloniæ. Dat: Lublini die 3. Aug: 1569. (LS.)

4. Responsum Sacræ Regiæ Majestatis Generosis Michaëli Brunnow Cancellario ac Samueli Ansabro Consiliarijs & Oratoribus &c. Vilnae die 31. Mai 1581. Jn quorũ fidem *Sigillũ Nostrum* est subimpressum &c. (*LS.*)

Stephanus Rex.

5. Pactorum Subiectionis Livoniæ An. 1561. Vilnæ initorum, Confirmatio & approbatio. Dat: Varsaviæ die 12. April: 1615. & Sigillo Regni communiri Mandavimus.

Sigismundus Rex

(*LS.*)

6. Responsum Sacræ Regiæ Majestatis Generosis Fircks, & Georgio Vischer de Vizehden, Datum die 24 Mensis Aprilis Anno 1638.

Vladislaus Rex.

Jacobus Maximilan Fredro,
(*LS.*) *Succamerarius Premisliensis*
Regens Cancell.

7. Consensus ad cessionem faciendam Ducatûs Curlandiæ & Semigalliæ in Personam Jllustris Jacobi Ducis. Dat. Varsaviæ die 24. Aprilis 1638.

Vladislaus Rex.

Jacobus Maximil: Fredro Succamerarius Premisl: Regens
(*LS.*)
Cancellariæ Regni.

8. Renovatio Jnfeudationis & Jnvestituræ Jllustrissimi Principis Domini Jacobi Curlandiæ & Semigalliæ Ducis. Datum Varsaviæ die 28. Mai 1649.

Joannes Casimirus Rex.

(*LS.*) *Andreas Trzebicki Regens Cancel: Regni Majoris.*

9.

9. Reversales binæ Regis Poloniæ Joannis Casimiri & Ordinum ejusdem Regni erga Jacobum Ducem Curlandiæ &c. Datum Varsaviæ die 1. Aug: 1652.

Joannes Casimirus Rex.

(SL.) *Albertus Gorayski Præpositus Crusvicensis Sacræ Regiæ Majestatis Secretarius.*

10. Literæ Universales ad incolas Districtus Piltinensis &c. Dat: Varsaviæ die 25. Junij Anno 1661.

Joannes Casimirus Rex

(LS.) *Joannes Jgnatius Bakowski Succamerarius Culmensis.*

11. Responsum à S. R. M. Generosis Wilhelmo à Rummel Burgravio Consiliario & Ablegato Illust: Curlandiæ Ducis. Dat Varsaviæ die 6. Aug: 1661.

(LS.)

Ad Mandatum S.R.Mtis proprium Stanislaus Lipski Scholast: Vars: S. R. M. Secretarius.

12. Conservatio Nobilitatis Curlandiæ circa Libertatem Mercaturæ Dat. Cracoviæ die 16. April: Anno 1676.

Joannes Rex.

(LS.) *Stanislaus Wilwicki Regens Cancellariæ Regni.*

13. Literæ Rescripti ad Generosos Supremos Consiliarios, totamq; Nobilitatem & incolas Ducatuum Curlandiæ & Semig. post Obitum Ferdinandi 1737.

Augustus Rex.

(LS.)

14. Rescriptum ad Generos: supr: Conf: totamq; Nobilit: die 27. Octobr: 1741.

Augustus Rex. (LS.)

Theodorus de Howel Canon: Metr: Gnesn: Præp: Jnf: Cam: S. R. M. & Sigilli Majoris Secret: 15.

15. Expeditio Commissionis & Literæ Credentiales pro Dict. Commissariis ad Status Ducatus Curland: & Semigalliæ die 8. *8br.* 1642.

Vladislaus Rex. (*LS.*)

Jacobus Maximilianus Fredro
Regens Cancellariæ Regni.

ADDYTAMENT

z Paktow poddania się z opisania formy Rządu z Decyzyi Konmissarskich; y z publicznych uchwał Stanow Kurlandzkich.

1. JAko przed, tak po poddaniu się Kurlandyi, osobliwie za Panowania Xiążęcia Fryderyka, wiele Familij cudzoziemskich, częścią Szlachty, częścią Plebejuszow, do Kurlandyi weszło; ktorych y narod, y Szlachectwo niepewne było tak przeciw temu bezprawiu, Powagą Nayjaśnieyszych Krolow Polskich y Rzeczypospolitey, Sąd Szlachecki, *Ritterbanck* nazwany, postanowiony.

2do. Moc y Powaga tego Sądu, ażeby dawne, y pewne Szlacheckie Familie, od nowych, y Plebejuszowych, rozeznać; y tamtym Prerogatywy, Godności, Prawa do Possessi i dobr Szlacheckich, nadawać; te zaś, od wszystkich tychże Praw Szlacheckich odsądzać mogł, tenże sąd

3tio Było w opisaniu Rządu, od Nayjaśnieyszych Krolow potwierdzono, y iasnemi słowy postanowiono: *byleby między temi, ktorzy prawdziwie Szlachtą są, á ktorzy Plebejuszowie, ustanowionym sądem naszym, ktory Ritterbanck nazywa się, uczyniona była rożnica:* na co Szlachta z Xiążęciem zezwoliła.

4to

4*to.* Sąd ten Szlachecki, miany y odprawiony był Roku 1620. *die* 13. 8*bris*, powtore Roku 1631. *die* 2. *Augusti*, potrzecie Roku 1634. *die* 20. *Julij*

5*to.* W Aktach tego Sądu Szlacheckiego, Imiona tych Szlachty, są wypisane, ktorzy z publiczney sławy, z wywiedzionych od Antecessorow Herbow, álbo z Listow y Przywilejow niewątpliwych od Cesarzow, y Dyplomatow Krolewskich, Szlachectwa dowiedli.

6*to.* Znowu w Aktach tegoż Sądu Szlacheckiego, znayduią się y ci, ktorzy tymże Sądem, od wszystkich Szlacheckich Prerogatyw, cale odsądzeni byli; y tamże te słowa wyraźnie są: *á poniewaź w Iana Graewingshoff, y Macieja Bûhren, pokazanych Przywileiach, wyznaczone kondycye mocą Konstytucyi Krolestwa Polskiego, y tego sądu Szlacheckiego, nieznayduią się? przeto Maciey Bührem za Szlachcica uchodzić niemożę.*

7*mo.* Historya Kurlandyi, o drugiey Familij Bühren, oprocz owey, ktora pod Imieniem de Biron znajoma była, y w Roku 1730. o Prawa Jndygenatu starać się dla siebie umiała, cale nic nie wspomina.

8*vo.* Podług Praw fundamentalnych Xięstw Kurlandyi y Semigallij, Prawo Szlachectwa, y Prawo Jndigenatu, w samey rzeczy rożnią się od siebie; pierwsze z zalecenia Xiążęcia y Szlachty, przez zasługi y zaczne cnoty, za Konstytucyą Koronną nabyte bywa; drugie zaś tylko dawnym, pewnym y niewątpliwym Szlacheckim Familiom, za poprzedzaiącą deliberacyą, na publicznym Seymie, bywa pozwolone.

9*no.* Graff Ernest Jan de Biron, czyli na Seymie Prawo Jndygenatu w Kurlandyi Roku 1730. otrzymał podług obyczaiow tychże Xięstw?

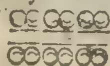
10*mo.* Wspomniony Ernest Jan Graff Biron, prawdziwym Potomkiem iest Macieia Bührena, ktory iako się wyżey pokazało, od Sądu Rycerskiego Roku 1634. cale od Szlachectwa odrzucony. 11*mo*

E

11*mo*. Tenże Maciey Bühren áni on, ani iego Syn Jan Ernest Biron, przez zalecenie Xiążęcia y Szlachty, áni przez Konstytucyą Krolestwa, Szlachcicem Kreowany nie był: á zaś Prawo Jndygenatu, nikomu, tylko niewątpliwey Szlachcie pozwolone bydź może: z kąd poznać należy, że Prawo Jndygenatu Graffowi Bironowi Roku 1730. nadane, nie iest ważne, y żadney mocy niemaiące.

12*mo*. Graff Jan Ernest, ieżeli nazywa się Bühren? żadnym sposobem nie iest Szlachcicem, ani Jndygeną, bo pod czas nadania tych Praw, nigdy nie był Szlachcicem; ieżeli zaś nazywa się Biron? to nie iest narodu Kurlandzkiego, bo żaden tego Imienia, y nie był, y niemięszkał w Kurlandyi; á zaś prawdziwa Familia Bironow z Xiążęciem y Marszałkiem Francuskim, za Panowania Krola Henryka Wiel:, iako świadczy Historya, wcale wygasła.

Z tych tedy Punktow, to wynika: Czyli Nayjaśnieysza Rzeczpospolita Polska może na to pozwolić, áby ten ktory za czasu owego, kiedy Prawo Jndygenatu nadawane było, áni Szlahcicem był w Kurlandyi, áni znany za obywatela, mogł teraz dziedzicznym Prawem, tak znaczne y obfite dzierżeć dobra? czyliby to niegorszyło postronne Potencye, áby temu powierzyć Rządow y Panowania, nad przezacnym tym Narodem, ktory krwią swoią dokupował się wiekopomney sławy, y tenże wspaniały Narod á wspoł Bracia Polakow, áby się poniżyli w wieczny hołd, wiecznie osądzonemu niewolnikowi? á na ostatku, Szlachetna Rzeczpospolita Polska, ktora Krolom y Panom swoim Prawa daie, y wykonania onychże pilnie domaga się; áby mogła znieść *impositivè* wdzieraiącego się do Praw Rzplitey? y czyli godzi się aby taż, z naywspanialszey krwi wolna Rzplita, mogła, po naywyższym Monarchy swego Tronie, osobę tak nikczemną czcić y szanować? Przeto z przyczyn tych wszystkich zmiankowanych, ta kwestya podaie się do rozważenia całey Europy.

DE LA
BIBLIOTHEQUE
DE MR LE PR
ALEXANDRE
LUBOMIRSKI